

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Bakalářské kombinované studium

2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jana Červená

**Vzdělávání sociálních pracovníků
a pracovníků v sociálních službách**

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Iva Borská CSc.

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Studies

2009 – 2012

BACHELOR THESIS

Jana Červená

**Education of social workers
and workers in social services**

Prague 2012

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Iva Borská CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 5. března 2012

.....
Jana Červená

Poděkování

Děkuji touto cestou PhDr. Ivě Borské CSc. za odborné vedení, cenné rady, připomínky a pomoc při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat za pomoc při grafickém zpracování bakalářské práce Ing. Františku Vlachovi.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá pohledem metodika odboru vzdělávání na problematiku současného vzdělávání v sociálních službách. Rozebírá cíle, obsah, formy, metody vzdělávání v souvislosti s personálními činnosti. Teoretické poznatky jsou využity v praktické aplikaci SWOT analýzy systému vzdělávání zaměstnanců. Na závěr je detailně popsána příprava, implementace a realizace interních vzdělávacích programů s využitím interní sítě lektorů.

Klíčové pojmy

Cíle vzdělávání, formy vzdělávání, identifikace potřeb vzdělávání, interní lektorská síť, metody vzdělávání, osobní rozvoj, plán vzdělávání, proces vzdělávání, rozpočet vzdělávání, rozvoj lidských zdrojů, řízení kariéry, systém vzdělávání.

Annotation

The theme of the Bachelor Thesis is the education of civil servants. Detailing the need for education of staff of the Prison Service of the Czech Republic. Zooms the current state of education of prison staff, which is in direct contact with inmates carrying a prison sentence in the Prison Straz pod Ralskem. Generally describes the basic aspects of education and training of staff.

Key words

Administration, Career management, Career Rules, Education, Education system, Human Resources Development, Initial training, Learning process, Lifelong Learning, Prerequisite qualification, Staff, Education plan, The Prison Service of the Czech Republic, Qualification requirement.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. Sociální služby	10
1.1 Základní činnosti, způsob pomoci a cíl podpory sociálních služeb	13
1.2 Poskytovatelé sociálních služeb a jejich povinnost.....	14
2. Domovy sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o.....	16
2.1 Organizační struktura	16
2.2 Činnosti, poslání, cíle a cílové skupiny.....	18
3. Rozdělení pracovníků v oblasti sociálních služeb	22
3.1 Sociální pracovník.....	23
3.2 Pracovník v sociálních službách	26
3.3 Instruktor sociálních služeb.....	29
3.4 Etický kodex pracovníků v oblasti sociálních služeb.....	31
4. Charakteristika profesního vzdělávání pracovníků v oblasti sociálních služeb	35
4.1 Další vzdělávání sociálních pracovníků	37
4.2 Další vzdělávání pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb	38
4.3 Akreditace vzdělávacích zařízení a akreditace vzdělávacích programů ...	41
4.4 Přehled celoživotních vzdělávacích programů.....	43
4.5 Financování vzdělávání pracovníků v oblasti sociálních služeb.....	45
EMPIRICKÁ ČÁST	47
5.1 Cíl empirické části práce	47
5.2 Základní metody a techniky práce	48
5.3 Výzkumný soubor	49
5.4 Vlastní výzkumné šetření	50
5.5 Výsledky výzkumu.....	63
ZÁVĚR A DOPORUČENÍ	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	66
SEZNAM PŘÍLOH	68

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách“ jsem si vybrala z několika důvodů. Prvotním důvodem je můj zájem o problematiku vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách. Dalším důvodem je změna a zkvalitnění poskytování sociálních služeb. Postupem několika let se změnilo poskytování sociálních služeb k lepšímu. Sociální služba byla orientována především na zdravotnické pojetí poskytování sociální služby, předepsaný léčebný režim a na pracovnících i uživatelích služby bylo tento režim dodržovat a člověk jakoby se v tomto zdravotnickém režimu ztrácel. Postupem času se změnilo myšlení a snaha o zlepšení byla podpořena Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Dnes jsou sociální služby poskytovány s individuálním přístupem, s důrazem na aktivizaci a sociální začlenění osob do společnosti. Sociální služby pomáhají a zajišťují uživateli zachování nebo nácvik sebeobsluhy. Poskytování sociálních služeb je postavené na uplatňování vlastní vůle uživatelů, na jejich individuálních cílech a přáních se zaměřením na důstojnost a dodržování práv uživatelů. Důležitá je především hlavně podpora uživatelů při jejich seberealizaci a naplňování jak biologických, tak kulturních i sociálních potřeb.

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala Domov sociálních služeb Kadaň a Mašťov, jejich hlavním smyslem poskytování sociálních služeb je především spokojený uživatel a kvalitní služba. Podmínkou pro poskytování kvalitních a bezpečných služeb pro seniory, seniory se zdravotním postižením a se zdravotním postižením osob je motivovaný, vzdělaný zdravotnický pracovník a pracovník sociálních služeb poskytující přímou péči uživateli. Cílem vzdělávání pracovníků pro Domovy pro seniory je, aby lidé přicházející do domova na sklonku života nacházeli při poskytování sociální služby v Domově pro seniory zejména klid, bezpečí, podporu, pomoc a jistotu, aby zde prožili spokojené, klidné a důstojné stáří.

V oblasti sociálních služeb dochází k výrazným změnám, zejména v přístupu k uživatelům sociálních služeb a v metodách sociální práce. Hlavními prioritami v oblasti sociálních služeb je prevence sociálního vyloučení, podpora života a ochrana ohrožených skupin obyvatelstva před porušováním jejich občanských práv a před neodborným poskytováním sociálních služeb. K předchozím principům zabezpečení, rozhodlo Ministerstvo práce a sociálních věcí stanovit požadavky na kvalitu sociálních služeb v podobě standardů kvality sociálních služeb. Tyto odborné znalosti a dovednosti kladou na pracovníky nesmírné nároky, a z toho vyplývá nutnost celoživotního vzdělávání a zvyšování kvalifikace sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb.

Cílem mojí bakalářské práce je zjistit pomocí anonymního dotazníkového šetření, zda jsou sociální pracovníci a pracovníci pracující v přímé péči o uživatele sociálních služeb dostatečně motivováni k celoživotnímu vzdělávání a zda zvolené průběžné vzdělávání (charakter, zaměření, zajímavost atd.) je dostačující pro osobní rozvoj sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách a jaká je motivace ke vzdělávání u pracovníků pracujících v sociálních službách.

Smyslem práce je též zjistit od samotných pracovníků Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov, co je nejvíce motivuje k celoživotnímu vzdělávání a výstupy práce použít v praxi. Informace získané průzkumem u sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách budou sloužit vedoucím pracovníkům v zařízeních Domova sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o., kteří vypracovávají společně s pracovníky plány dalšího vzdělávání a plány osobního rozvoje jednotlivých pracovníků.

TEORETICKÁ ČÁST

1. SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Sociální službou se dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, rozumí činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby jsou specializované činnosti, pomáhající člověku řešit jeho nepříznivou sociální situaci. Sociální služby lze podle cíle a zaměření rozdělit do 3 základních skupin - sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence.

Sociální poradenství zahrnuje základní sociální poradenství, které je povinen poskytnout každý poskytovatel sociálních služeb a odborné sociální poradenství se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí; zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. Součástí odborného poradenství je i půjčování kompenzačních pomůcek.

Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení. Mezi služby sociální péče patří například osobní asistence, pečovatelská služba, podpora samostatného bydlení, Domovy pro osoby se zdravotním postižením, Domovy pro seniory, Domovy se zvláštním režimem aj.¹

---

¹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů. Mezi služby sociální prevence patří raná péče, telefonická krizová pomoc, kontaktní centra, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením aj.

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách má chránit práva a oprávněné zájmy lidí, kteří jsou oslabeni v jejich prosazování z různých příčin. Zákon vytváří právní rámec pro nesčetné množství vztahů mezi lidmi a institucemi v případech, kdy je nezbytné zabezpečit podporu a pomoc lidem, kteří se ocitnou v nepříznivé sociální situaci. Sociální služby pomáhají lidem žít běžným životem, umožňují jim pracovat, nakupovat, navštěvovat školy, účastnit se aktivit volného času, starat se sám o sebe, o domácnost, apod. Zaměřují se na zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti jejich života. Sociální služby jsou poskytovány jednotlivcům, rodinám i skupinám obyvatel. Mezi nejpočetnější skupiny příjemců sociálních služeb patří zejména senioři, lidé se zdravotním postižením, ale také lidé, kteří z různých důvodů žijí „na okraji“ společnosti.

Sociální služby a příspěvek na péči jsou při splnění podmínek novely roku 2012 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 1.1 2007, poskytovány osobě, která je na území České republiky hlášena k trvalému pobytu, osobě, které byl udělen azyl, občanovi a rodinnému příslušníkovi občana členského státu Evropské unie, cizinci, který je držitelem povolení k dlouhodobému pobytu po dobu delší než 3 měsíce.²

---

² MPSV ČR. [online]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/9>

Vybrané typy sociálních služeb, azylové domy, kontaktní centra, noclehárny, terénní programy aj. jsou poskytovány také osobám legálně pobývajícím na území České republiky. Na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení má nárok každá osoba. Rovněž právo o pomoc a podporu ze strany poskytovatelů sociálních služeb je založeno na obecném principu solidarity ve společnosti i v případě, že nejsou schopni samostatně řešit svou nepříznivou sociální situaci. Současně je zákonem garantováno, že poskytnutá pomoc a podpora musí zachovávat jejich lidskou důstojnost, musí vycházet z individuálních potřeb člověka a působit na něj tak, aby byla posilována jeho schopnost sociálního začlenění. Lidé mají nárok také na bezplatné sociální poradenství, které se vztahuje k možnostem řešení jejich nepříznivé sociální situace.

Sociální službu zabezpečují poskytovatelé sociálních služeb. Sociální službu mohou poskytovat pouze subjekty – fyzické a právnické osoby, které získají oprávnění k poskytování, tj. jsou registrováni. O registraci rozhoduje příslušný krajský úřad podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické osoby, popřípadě podle umístění organizační složky zahraniční právnické osoby na území České republiky. V případě, že zřizovatelem poskytovatele sociálních služeb je ministerstvo, rozhoduje o registraci toto ministerstvo (dále jen „registrující orgán“).³

---

³ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

1.1 Základní činnosti, způsob pomoci a cíl podpory sociálních služeb

Základními činnostmi při poskytování sociálních služeb je pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování, popřípadě přenocování. Pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, sociální poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Nácvik dovedností pro zvládnání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění, podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností. Přesný rozsah úkonů stanovuje zákon o sociálních službách.

Způsob pomoci sociálních služeb je poskytování pobytové služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb. Ambulantními službami se rozumí služby, za kterými osoba dochází nebo je dopravována do zařízení sociálních služeb. Součástí služby není ubytování. Terénními službami jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí. Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, poskytnutí informací a pomoc při prosazování práv a zájmů.⁴

K hlavním cílům podpory sociálních služeb patří podpora rozvoje nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti uživatele, jeho návrat do vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu. Sociální služby mají umožnit rozvoj schopností uživatelů služeb, pokud toho mohou být schopni, vést samostatný život, a také pomoci snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem života uživatelů.⁵

---

⁴ MPSV ČR. [online]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/9>

⁵ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

1.2 Poskytovatelé sociálních služeb a jejich povinnost

Poskytovateli sociálních služeb jsou obce a kraje, které dbají na vytváření vhodných podmínek pro rozvoj sociálních služeb, zejména zjišťováním skutečných potřeb lidí a zdrojů k jejich uspokojení. Mimo jiné si obce a kraje sami zřizují organizace poskytující sociální služby. Mezi poskytovatele sociálních služeb dále patří nestátní neziskové organizace a fyzické osoby, které nabízejí široké spektrum sociálních služeb a Ministerstvo práce a sociálních věcí, které je nyní zřizovatelem pěti specializovaných ústavů sociální péče.⁶

Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb

- zajišťovat dostupnost informací o druhu, místě, cílech, okruhu osob, jimž poskytují sociální služby, o kapacitě poskytovaných sociálních služeb a o způsobu poskytování sociálních služeb, a to způsobem srozumitelným pro všechny osoby,
- informovat zájemce o sociální službu o všech povinnostech, které by pro něho vyplývaly ze smlouvy o poskytování sociálních služeb, o způsobu poskytování sociálních služeb a o úhradách za tyto služby, a to způsobem pro něj srozumitelným,
- vytvářet při poskytování sociálních služeb takové podmínky, které umožní osobám, kterým poskytují sociální služby, naplňovat jejich lidská i občanská práva, a které zamezí střetům zájmů těchto osob se zájmy poskytovatele sociální služby,
- zpracovat vnitřní pravidla zajištění poskytované sociální služby, včetně stanovení pravidel pro uplatnění oprávněných zájmů osob, a to ve formě srozumitelné pro všechny osoby,
- zpracovat vnitřní pravidla pro podávání a vyřizování stížností osob, kterým poskytují sociální služby, na úroveň služeb, a to ve formě srozumitelné pro všechny osoby,

---

⁶ MPSV ČR. [online]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/9>

- plánovat průběh poskytování sociální služby podle osobních cílů, potřeb a schopností osob, kterým poskytují sociální služby, vést písemné individuální záznamy o průběhu poskytování sociální služby a hodnotit průběh poskytování sociální služby za účasti těchto osob, je-li to možné s ohledem na jejich zdravotní stav a druh poskytované sociální služby, nebo za účasti jejich zákonných zástupců,
- vést evidenci žadatelů o sociální službu, se kterými nemohl uzavřít smlouvu o poskytnutí sociální služby z důvodů uvedených v § 91, odst. 3, písm. b),
- dodržovat standardy kvality sociálních služeb,
- uzavřít s osobou smlouvu o poskytnutí sociální služby, pokud tomu nebrání důvody uvedené v § 91 odst. 3, v případě, že poskytují sociální službu podle § 48, přednostně poskytnout sociální službu dítěti, kterému byla soudem nařízena ústavní výchova nebo předběžné opatření, neprodleně písemně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností uvedenému v § 92, písm. a) ukončení poskytování pobytové služby sociální péče osobě, která se může bez další pomoci a podpory ocitnout v situaci ohrožující její život a zdraví, pokud tato osoba s takovým oznámením souhlasí.⁷

---

⁷ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

2. DOMOVY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB KADAŇ A MAŠŤOV p. o.

2.1 Organizační struktura

Domovy sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. pod původním názvem Správa sociálních služeb Chomutov p. o., která byla zřízena na základě zřizovací listiny vydané Okresním úřadem Chomutov dne 14. 12. 1992, ve znění jejích změn a doplňků. Vlastní činnost byla zahájena dne 1. 1. 1993. Na základě usnesení Rady Ústeckého kraje č. 180/49/2002 ze dne 4. 12. 2002 se stal zřizovatelem Ústecký kraj-Krajský úřad, Ústí nad Labem. Od 1. 7. 2008 došlo ke změně názvu organizace z původního Správa sociálních služeb Chomutov p. o. na Domovy sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o., skládající se z Domova pro seniory Mašťov, Domovů pro osoby se zdravotním postižením Kadaň.

Domovy sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. zajišťují pobytové služby pro osoby, které dosáhly věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu nebo pro ty, které pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují individuální péči, jež jim nemůže být zajištěna členy jejich rodiny ani pečovatelskou službou nebo jinými sociálními službami. Zajišťují pobytové služby pro seniory, osoby s kombinovaným postižením a osoby s mentálním postižením od 3 let věku, které vyžadují trvalou ošetrovatelskou péči, podporu a pomoc, kterou jim nelze zajistit v přirozeném sociálním prostředí.

Organizační struktura Domova sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o., se rozděluje na ředitelství Domova sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o., které naleznete v budově Nemocnice Kadaň v druhém a třetím patře budovy. Ve druhém patře se nachází kancelář ředitelky, asistentky ředitelky a provozního technika. Ve třetím patře naleznete kanceláře ekonomického oddělení, které se rozděluje na ekonomické, účetní a personálně/mzdové.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením Kadaň se dále rozdělují na budovu A, která je umístěna v ulici Dvořákova 1128, kde sídlí vedoucí Domovů pro osoby zdravotně postižené, sociální pracovníci a vedoucí asistentku, a budovu B v ulici Březinova 1039, kde sídlí staniční sestra a sociální pracovníce.

Domov pro seniory Maš'ov, Domov pro osoby se zdravotním postižením a Domov se zvláštním režimem, sídlí v ulici Sídliště 232 Maš'ov, po vstupu do budovy Vás uvítá recepce Domova pro seniory Maš'ov a uvede Vás ke kanceláři vedoucí Domova pro seniory Maš'ov, asistence vedoucí, sociální pracovníci, ergo pracovníci.

Obr. č. 1: Ředitelství Domova sociálních služeb Kadaň a Maš'ov p. o.

Zdroj: <http://www.dsskm.cz>

2.2 Činnosti, poslání, cíle a cílové skupiny

Předmětem činnosti Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. je poskytování individuální péče včetně zajištění zdravotní péče, rehabilitace, kulturní a rekreační péče seniorům, kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují soustavnou péči. Dále poskytuje individuální péči včetně zdravotní péče, rehabilitace, výchovy a vzdělání, kulturní a rekreační péče zdravotně postiženým občanům od 3 let věku a umožnění přiměřeného pracovního uplatnění s přihlédnutím ke stupni postižení. Také poskytuje náročnou ošetrovatelskou péči občanům, prostřednictvím samostatných ošetrovatelských oddělení svých zařízení, kteří jsou upoutáni na lůžko nebo vyžadují jinou náročnou ošetrovatelskou péči. Ústavní péči poskytuje formou celoročního i přechodného pobytu. Vytváří příležitosti k dobrovolné a zájmové činnosti s přihlédnutím ke schopnostem uživatelů. Domovy sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. poskytují i odborné poradenství rodinám se zdravotně postiženými dětmi. Umožňují exkurze a odborné praxe studentům.

Umísťování uživatelů do pobytových zařízení probíhá na základě smlouvy mezi uživatelem a poskytovatelem sociálních služeb v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb. a vyhláškou č. 505/2006 Sb. Organizace vykonává ekonomické, provozní, technické, investiční a administrativní činnosti v rozsahu potřebném pro naplnění svého hlavního účelu a předmětu činnosti.⁸

---

⁸ DSSKM. [online]. Dostupné z <http://www.dsskm.cz/sluzby/>

2.2.1 Domov pro osoby se zdravotním postižením Kadaň

Posláním pobytové služby Domova pro osoby se zdravotním postižením v Kadani je podpora osob, které se z důvodu zdravotního stavu ocitly v nepříznivé sociální situaci a potřebují podporu a pomoc druhé osoby, kterou jim nelze zajistit v přirozeném sociálním prostředí.

Svou činností podpořit uživatele v soběstačnosti, vzdělávání, následném uplatnění na trhu práce, zachování a udržení běžného způsobu života. Využívání veřejně dostupných institucí a vazeb v místním společenství a zapojení do společenského života.

Mezi cílovou skupina Domova pro osoby zdravotně postižené (mentálně retardovaní) řadíme uživatele, s lehkou mentální retardací, mobilní, soběstační ve většině životních úkonech a výchovně vzdělavatelní, se středně těžkou mentální retardací, mobilní a částečně mobilní, částečně soběstační ve většině životních úkonech a výchovně vzdělavatelní, s těžkou mentální retardací, mobilní nebo minimálně mobilní, částečně soběstační v některých životních úkonech, vyžadující ošetrovatelskou péči, vychovatelní a vzdělavatelní na základě individuálních schopností, s hlubokou mentální retardací, mobilní nebo minimálně mobilní, s omezenou soběstačností ve většině životních úkonech, vyžadující zvýšenou ošetrovatelskou péči a řízené výchovné působení. Jedná se o uživatele, kteří nejsou částečně nebo plně schopni zabezpečovat a uspokojovat své životní potřeby a vzhledem k jejich postižení jsou sociálně znevýhodněni.

Cílem pobytové služby Domova pro osoby se zdravotním postižením je podpora uživatelů v soběstačnosti, podpora uživatelů při udržování vztahů s původním sociálním prostředím, podpora a rozvoj uživatelů při zajištění sebeobslužných úkonů, podpora a zajištění oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí v rámci běžně dostupných služeb, podpora ve společenském uplatnění - vzdělávání, zaměstnávání - uplatnění na trhu práce, nácvik na možný přechod do chráněného bydlení u jednotlivých

uživatelů. Zajištění péče o zaměstnance v oblasti vzdělávání a spolupráce s odborníky v oblasti sociální a pedagogické.⁹

Obr. č. 2: Domov pro osoby se zdravotním postižením Kadaň - budova A

Zdroj: <http://www.dsskm.cz>

Obr. č. 3: Domov pro osoby se zdravotním postižením Kadaň - budova B

Zdroj: <http://www.dsskm.cz>

---

⁹ DSSKM. [online]. Dostupné z <http://www.dsskm.cz/sluzby/dpozp-kadan/>

2.2.2 Domov pro seniory v Mašťově

Posláním pobytové služby Domova pro seniory v Mašťově je podpora seniorů, kteří se z důvodu věku či zdravotního stavu ocitli v nepříznivé sociální situaci a potřebují podporu a pomoc druhé osoby, kterou jim nelze zajistit v přirozeném sociálním prostředí. Svou činností podporuje uživatele v soběstačnosti, důstojném způsobu života a zachování dosavadních společenských kontaktů.

Cílem pobytové služby Domova pro seniory Mašťov je podpora uživatelů při udržování vztahů s původním sociálním prostředím, podpora uživatelů při zapojování do společenského života, podpora a rozvoj uživatelů při zajištění sebeobslužných úkonů, podpora a zajištění oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí, samostatného rozhodování o vlastním životě, podpora a zajištění hygieny. Zajištění péče o zaměstnance v oblasti vzdělávání a spolupráce s odborníky v oblasti sociální.

Mezi cílovou skupinu řadíme staré občany s částečnou nebo úplnou ztrátou soběstačnosti a sebeobsluhy, staré občany s lehkým tělesným postižením a stařeckou demencí, staré občany se ztrátou rodinného zázemí, staré občany, kteří jsou zbaveni způsobilosti k právním úkonům a staré občany, kteří potřebují soustavnou, obslužnou a ošetrovatelskou péči.¹⁰

Obr. č. 4: Domov pro seniory a Domov pro osoby se zdravotním postižením Mašťov

Zdroj: <http://www.dsskm.cz>

¹⁰ DSSKM. [online]. Dostupné z <http://www.dsskm.cz/sluzby/domov-pro-seniory/>

3. ROZDĚLENÍ PRACOVNÍKŮ V OBLASTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Práce v oblasti sociálních služeb je rozdělena dle zaměření na sociálního pracovníka, pracovníka v sociálních službách a instruktora sociálních služeb. Jejich práce je velice náročná a zodpovědná. Pro kvalitní a účelné plnění činností, které jsou na tyto pozice kladeny, musí pracovníci v oblasti sociálních služeb splňovat určité znalosti a praktické zkušenosti. Pracovníci v oblasti sociálních služeb musí být schopni svým klientům nabídnout ty správné rady a služby, které jsou v dané chvíli potřebné. Jejich rozhodnutí mnohdy zasahuje do osudů lidí a ovlivňuje jejich další život.

Postavení pracovníků v oblasti sociální služeb je upraveno zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 1. ledna 2007, vymezuje kvalifikační předpoklady pro toto povolání.

Sociální pracovník, pracovník v sociálních službách i instruktor sociálních služeb, který vykonává toto povolání, musí splňovat základní předpoklady vymezené zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách¹¹ a Katalogem prací vydaným Ministerstvem práce a sociálních věcí.¹²

Obr. č. 5: Práce sociálního pracovníka

Zdroj: <http://www.occupationsguide.cz/cz/povol/povolani.aspx?Par=680.htm>

¹¹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

¹² MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

3.1 Sociální pracovník

Sociální pracovník je profesionál poskytující služby v oblasti sociální práce, která ve formě praktické činnosti zahrnuje sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace. Pro pracovníka v sociální službě to znamená, že je v kontaktu s klienty, případně celými jejich rodinami, s přirozenými nebo uměle vytvořenými skupinami (za přirozenou skupinu můžeme považovat skupinu lidí trávící život v ústavu sociální péče).

Při své práci uplatňuje volné spojení mezi teorií a praxí. Sociální pracovník řídí činnost agentur, poskytující sociální služby nebo v nich přímo pracuje a podílí se na řešení problémů, které je kompetentní řešit.¹³

Předpoklady pro výkon sociálního pracovníka vykonávající činnost v sociálních službách a při pomoci v hmotné nouzi, vymezuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Základními předpoklady pro výkon sociálního pracovníka je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, jejíž posouzení a prokázání je blíže uvedeno v zákoně č. 108/2006 Sb., § 79, odst. 2 a 3 věty první až třetí, zdravotní způsobilost, kterou zjišťuje a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti vydává praktický lékař, odborná způsobilost podle tohoto zákona.¹⁴

Pracovní náplní sociálního pracovníka jsou různá sociální šetření, sociální agendy, řešení hmotné nouze či sociálně právních problémů v zařízeních sociální péče, sociálně právní poradenství, analytická, metodická a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství, sociální rehabilitaci. Povinností sociálního pracovníka, který

---

¹³ MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 384 s. ISBN 80-7178-548-2

¹⁴ MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

je v zaměstnaneckém poměru, je vykonávat sociální šetření, zabezpečovat sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, vytvářet podmínky pro zapojení klientů do společenského procesu za účelem sociálního začlenění i mimo rámec zařízení sociálních služeb.

Dále se sociální pracovník účastní jednání se správními orgány a jinými organizacemi zájmu klientů, úzce spolupracuje především s vedoucí zařízení a ředitelkou organizace. Sociální pracovník je povinen dodržovat a řídit se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

K základním povinnostem sociálního pracovníka patří dodržovat Zákoník práce § 301, písmena a), b), c), d) která popisuje základní povinnosti zaměstnanců vyplývající z pracovního poměru, vykonávat pracovní činnosti dle pokynů svého nadřízeného, pokud tyto nejsou v rozporu s bezpečností práce a ochranou zdraví při práci.¹⁵

Povolání sociálního pracovníka vyžaduje odbornou způsobilost, která může být vyššího odborné nebo vysokoškolského vzdělání a absolvování vzdělávacího programu akreditovaném podle zvláštního právního předpisu zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon¹⁶ v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost, vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském nebo magisterském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu,¹⁷ absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v uvedených oblastech v písmenech a) a b) v celkového rozsahu nejméně 200 hodin a praxe

---

¹⁵ MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

¹⁶ Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů

při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 5 let, za podmínky ukončení vysokoškolského vzdělání v oblasti studia, která není uvedena výše.¹⁸

U rozšířeného odborného vzdělání dle daného poradenského oboru u manželského a rodinného poradce vysokoškolské vzdělání získané řádným ukončením studia jednooborové psychologie nebo magisterského programu na vysoké škole humanitního zaměření současně s absolvováním postgraduálního výcviku v metodách manželského poradenství a psychoterapie v rozsahu minimálně 400 hodin nebo obdobného dlouhodobého psychoterapeutického výcviku akreditovaného ve zdravotnictví.¹⁹

Obr. č. 6: Práce sociálního pracovníka

Zdroj: <http://www.dsskm.cz>

---

¹⁸ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

3.2 Pracovník v sociálních službách

V sociálních službách vykonává odbornou činnost pracovník v sociálních službách, jehož činnost je také vymezena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Pracovníkem v sociálních službách je ten, kdo vykonává přímo obslužnou péči o osoby v ambulantních nebo pobytových zařízeních sociálních služeb, základní výchovnou nepedagogickou a pečovatelskou činnost.

Působí zde i zdravotničtí, pedagogičtí a další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. Činnost zdravotnických a pedagogických pracovníků je upravena jinými předpisy. U zdravotnických pracovníků je to zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání ergoterapeut u pedagogických pracovníků zákon č. 563/2004 Sb., o nepedagogických pracovnících.²⁰

Předpoklad pro výkon pracovníka v sociálních službách je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, jejíž posouzení a prokázání je blíže uvedeno v zákoně č. 108/2006 Sb., § 79, odst. 2 a 3 zdravotní způsobilost, kterou zjišťuje a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti vydává praktický lékař, odborná způsobilost podle tohoto zákona.²¹

Pracovní náplň pracovníka v sociálních službách obnáší provádění obtížných pečovatelských prací spojených s přímým stykem s klienty s fyzickými a psychickými obtížemi, provádění pohybové aktivizace klientů, vedení klienta k samostatnosti, nácvik dovedností, rozvíjení jeho vlastních schopností při sebeobsluze a pomoc při naplňování jeho osobních cílů.²²

---

²⁰ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

²¹ MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

²² MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

Pracovník v sociálních službách vykonává přímou obslužnou péči o osoby spočívající v nácviku jednoduchých denních činností, pomoc při osobní hygieně a oblékání, manipulaci s přístroji, pomůckami, prádlem, udržování čistoty a osobní hygieny, podporu soběstačnosti, posilování životní aktivizace, vytváření základních sociálních a společenských kontaktů a uspokojování psychických potřeb.

Základní výchovná nepedagogická činnost spočívá v prohlubování a upevňování základních hygienických a společenských návyků až po její fixaci, působením na vytváření a rozvíjení pracovních návyků, manuální zručnost a pracovní aktivity, provádění volnočasových aktivit zaměřených na rozvíjení osobnosti, zájmů, znalostí a tvořivých schopností formou výtvarné, hudební a pohybové výchovy, zabezpečování zájmové a kulturní činnosti a provádění asistenční služby a osobní asistence.

Pečovatelská činnost spočívá ve vykonávání prací spojených s přímým stykem s osobami s fyzickými a psychickými obtížemi, komplexní péči o jejich domácnost, zajišťování sociální pomoci, provádění sociálních depistází pod vedením sociálního pracovníka, poskytování pomoci při vytváření sociálních a společenských kontaktů a psychické aktivizaci, organizačních zabezpečování a komplexní koordinování pečovatelské činnosti v územním celku.²³

Dalšími povinnostmi pracovníka sociálních služeb v zaměstnaneckém poměru je povinnost dodržovat a řídit se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, dodržovat a řídit se standardy ošetřovatelské péče, standardy sociální péče a harmonogramy práce.

Pracovník v sociálních službách úzce spolupracuje s vrchní (staniční) sestrou a pracuje pod jejím odborným dohledem, dále se sociální pracovnící a vedoucí zařízení. Dále je pracovník v sociálních službách povinen dodržovat zákoník práce § 301, písmena a), b), c), d), která popisují základní povinnosti zaměstnanců vyplývající z pracovního poměru, vykonávat pracovní činnosti

---

²³ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

dle pokynů svého nadřízeného, pokud nejsou v rozporu s bezpečností práce a ochranou zdraví při práci.²⁴

Odborná způsobilost pro pracovníka v sociálních službách je základní vzdělání, střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitou nebo vyšší odborné vzdělání a absolvování akreditovaného kvalifikačního kurzu; absolvování akreditovaného kvalifikačního kurzu, který se nevyžaduje u fyzických osob, které získaly podle zvláštního právního předpisu způsobilost k výkonu zdravotnického povolání v oboru ošetřovatel, u fyzických osob, které získaly odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka podle zákona č. 108/2006 Sb., § 110, a u fyzických osob, které získaly střední vzdělání v oboru vzdělání stanoveném prováděcím právním předpisem.²⁵

Obr. č. 7: Činnost pracovníka v sociálních službách

Zdroj: <http://www.divciskola.cz>

²⁴ MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf
²⁵ Zákon č. 108/2006Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

3.3 Instruktor sociálních služeb

V sociálních službách vykonává odbornou činnost také instruktor sociálních služeb, jehož činnost je vymezena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Instruktoři vykonávají základní výchovnou nepedagogickou a pečovatelskou činnost zaměřenou na vyhledávání, organizování a provádění volnočasových aktivit zaměřených zejména na rozvíjení osobnosti, zájmů, znalostí a tvořivých schopností klientů formou výtvarné, hudební, dramatické nebo pohybové výchovy. Zajišťují zájmové a kulturní činnosti v zařízeních sociálních služeb.²⁶

Předpokladem pro výkon instruktora v sociálních službách je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, jejíž posouzení a prokázání je blíže uvedeno v zákoně č. 108/2006 Sb., § 79, odst. 2 a 3 zdravotní způsobilost, kterou zjišťuje a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti vydává praktický lékař a odborná způsobilost podle tohoto zákona.²⁷

Mezi pracovní náplň instruktora v sociálních službách patří organizační zabezpečování a komplexní koordinování pečovatelské činnosti § 116 odstavec 1, písmene c) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, odborné a ekonomické zajišťování pečovatelské služby, osobní asistence a asistenční služby v okrsku. Řešení jednodušších sociálně-právních a zdravotních problémů a spolupráce při provádění sociální depistáže v okrsku, zpracovávání metodiky, organizování a zajišťování přímé obslužné péče a základní výchovné nepedagogické činnosti v rámci provádění příslušné služby sociální péče včetně provádění prací souvisejících s přípravou těchto procesů, (základní výchovná nepedagogická činnost).

Poskytování nebo zprostředkování neodkladné pomoci osobám vystaveným stálému vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života formou distanční hlasové a elektronické komunikace, plánování průběhu poskytování

---

²⁶ MPSV ČR. [online]. Dostupné z

http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

²⁷ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

sociální služby včetně jejího hodnocení podle osobních cílů, potřeb a schopností klienta.²⁸

Instruktor v sociálních službách vykonává fixaci získaných hygienických, společenských a pracovních návyků u mentálně postižených klientů (základní výchovná nepedagogická činnost), rozvíjení pracovních návyků, pracovní aktivity a individuální manuální zručnost klientů, zajišťování materiálu a pomůcek pro pracovní výcvik klientů. Provádění speciálních pracovních postupů a používání nástrojů, pracovních pomůcek a různých materiálů (základní výchovná nepedagogická činnost). Zajišťování zájmové a kulturní činnosti v zařízeních sociálních služeb, (základní výchovná nepedagogická činnost). Vyhledávání, organizování a provádění volno časových aktivit zaměřených zejména na rozvíjení osobnosti, zájmů, znalostí a tvořivých schopností klientů formou výtvarné, hudební, dramatické nebo pohybové výchovy (základní výchovná nepedagogická činnost).²⁹

Povinností instruktora sociálních služeb v zaměstnaneckém poměru je dodržovat a řídit se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Dodržovat a řídit se standardy ošetrovatelské péče, standardy sociální péče a harmonogramy práce. Instruktor v sociálních službách úzce spolupracuje s vrchní (staniční) sestrou a pracuje pod jejím odborným dohledem, a s vedoucí zařízení. Dále je povinen dodržovat Zákoník práce § 301 písmena a), b), c), d), který popisuje základní povinnosti zaměstnanců vyplývající z pracovního poměru a vykonávat pracovní činnosti dle pokynů svého nadřízeného, pokud nejsou v rozporu s bezpečností práce a ochranou zdraví při práci.³⁰

---

²⁸ MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

²⁹ MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

³⁰ MPSV ČR. [online]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf

3.4 Etický kodex pracovníků v oblasti sociálních služeb

Sociální práce je založena na hodnotách demokracie, lidských práv a sociální spravedlnosti. Sociální pracovníci proto dbají na dodržování lidských práv u skupin a jednotlivců tak, jak jsou vyjádřeny v dokumentech relevantních pro praxi sociálního pracovníka, a to především ve Všeobecné deklaraci lidských práv, Chartě lidských práv Spojených národů a v Úmluvě o právech dítěte a dalších mezinárodních deklaracích a úmluvách.

Dále se řídí Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími zákony tohoto státu, které se od těchto dokumentů odvíjejí. Sociální pracovník respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, pohlaví, rodinný stav, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.

Sociální pracovník respektuje právo každého jedince na seberealizaci v takové míře, aby současně nedocházelo k omezení stejného práva druhých osob, pomáhá jednotlivcům, skupinám, komunitám a sdružení občanů svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich rozvoji a při řešení konfliktů jednotlivců se společností a jejich následků. Sociální pracovník dává přednost profesionální odpovědnosti před svými soukromými zájmy. Služby poskytuje na nejvyšší odborné úrovni.

3.4.1 Pravidla etického chování pracovníků v oblasti sociálních služeb

Ve vztahu ke klientovi podporuje sociální pracovník své klienty k vědomí vlastní odpovědnosti, jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva svých klientů. Sociální pracovník pomáhá se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům, jedná s každým člověkem jako s celostní bytostí. Zajímá se o celého člověka v rámci rodiny, komunity a společenského a přirozeného prostředí a usiluje o rozpoznání všech aspektů života člověka.

Sociální pracovník se zaměřuje na silné stránky jednotlivců, skupin a komunit a tak podporuje jejich zmocnění, chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientovi poskytnuty a informuje ho o jejich potřebnosti a použití. Žádnou informaci o klientovi neposkytne bez jeho souhlasu. Výjimkou jsou osoby, které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu (zejména nezletilé děti) nebo tehdy, kdy jsou ohroženy další osoby.

V případech, kde je to souladu s platnými právními předpisy, umožňuje účastníkům řízení nahlížet do spisů, které se řízení týkají. Sociální pracovník podporuje klienty při využívání všech služeb a dávek sociálního zabezpečení, na které mají nárok, a to nejen od instituce, ve které jsou zaměstnáni, ale i ostatních příslušných zdrojů. Poučí klienty o povinnostech, které vyplývají z takto poskytnutých služeb a dávek.

Podporuje klienta při řešení problémů týkajících se dalších sfér jeho života. Sociální pracovník podporuje klienty při hledání možností jejich zapojení do procesu řešení jejich problémů. Sociální pracovník je si vědom svých odborných a profesních omezení. Pokud s klientem nemůže sám pracovat, předá mu informace o dalších formách pomoci. Sociální pracovník jedná s osobami, které používají jejich služby (klienty) s účastí, empatií a péčí.

Ve vztahu ke svému zaměstnavateli plní sociální pracovník odpovědně své povinnosti vyplývající ze závazku ke svému zaměstnavateli. V zaměstnavatelské organizaci spolupůsobí při vytváření takových podmínek, které umožní sociálním pracovníkům této organizace přijmout a uplatňovat závazky vyplývající z tohoto kodexu. Snaží se ovlivňovat sociální politiku, pracovní postupy a jejich praktické uplatňování ve své zaměstnavatelské organizaci s ohledem na co nejvyšší úroveň služeb poskytovaných klientům.

Sociální pracovník ve vztahu ke svému povolání a odbornosti dbá na udržení a zvyšování prestiže svého povolání, neustále se snaží o udržení a zvýšení odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových přístupů a metod. Sociální pracovník dbá na to, aby odbornou sociální práci prováděl vždy kvalifikovaný pracovník s odpovídajícím vzděláním, je zodpovědný za své soustavné celoživotní vzdělávání a výcvik, což je základ pro udržení stanovené úrovně odborné práce a schopnosti řešit etické problémy.

Pro svůj odborný růst využívá znalosti a dovednosti svých kolegů a jiných odborníků, naopak své znalosti a dovednosti rozšiřuje v celé oblasti sociální práce, spolupracuje se školami sociální práce, aby podpořil studenty sociální práce při získávání kvalitního praktického výcviku a aktuální praktické znalosti.

Sociální pracovník ve vztahu ke společnosti má právo i povinnost upozorňovat širokou veřejnost a Ministerstvo práce a sociálních věcí na případy porušování zákonů a oprávněných zájmů občanů. Zasazuje se o zlepšení sociálních podmínek a zvyšování sociální spravedlnosti tím, že podněcuje změny v zákonech, v politice státu i v politice mezinárodní. Upozorňuje na možnost spravedlivějšího rozdělení společenských zdrojů a potřebu zajistit přístup k těmto zdrojům těm, kteří to potřebují. Působí na rozšíření možností a příležitostí ke zlepšení kvality života pro všechny osoby, a to se zvláštním zřetelem ke znevýhodněným a postiženým jedincům a skupinám.

Sociální pracovník působí na zlepšení podmínek, které zvyšují vážnost a úctu ke kulturám, které vytvořilo lidstvo, požaduje uznání toho, že je zodpovědný za své jednání vůči osobám, se kterými pracuje, vůči kolegům, zaměstnavatelům, profesní organizaci a vzhledem k zákonným ustanovením, a že tyto odpovědnosti mohou být ve vzájemném konfliktu.³¹

V rozšířeném etickém kodexu sociálních pracovníků, který je zaměřen na specifika sociální práce v různých oblastech, jsou definovány jako základní etické problémy, kdy vstupovat či zasahovat do života občana a jeho rodiny, skupiny či obce (např. z hlediska prevence či sociální terapie společensky nežádoucí situace), kterým sociálním případům dát přednost a kterým věnovat čas na dlouhodobé sociálně výchovné působení. Kolik pomoci a péče poskytnout, aby stimulovaly klienta ke změně postojů a k odpovědnému jednání a nevedly k jejich zneužití. Kdy přestat se sociální terapií a poskytováním služeb a dávek sociální pomoci.³²

Obr. č. 8: Pravidla etického chování

Zdroj: <http://www.kurzyprotebe.cz>

---

³¹ MATOUŠEK, O. a kol. Metody a řízení sociální práce. 1. vyd. Praha : Portál, 2003. 384 s. ISBN 80-7178-548-2

³² MATOUŠEK, O. a kol. Metody a řízení sociální práce. 1. vyd. Praha : Portál, 2003. 384 s. ISBN 80-7178-548-2

4. CHARAKTERISTIKA PROFESNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ V OBLASTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Vzdělávání a možnosti vzdělávání v oblasti sociálních služeb upravuje vyhláška č. 505/2006 Sb., a zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který je prvním zákonem stanovující kvalifikační požadavky pro sociální pracovníky a zaměstnance v sociálních službách. Vzdělání zaměstnanců, jako jeden z pilířů zajištění kvality při poskytování sociálních služeb, je zákonem stanovená kvalita sociálních služeb (povinnosti poskytovatele vymezené Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách § 88 a Standardy kvality sociálních služeb, jednotlivá kritéria jsou uvedena ve vyhlášce zákona o sociálních službách), je zaměřena nejen na práva klientů, ale stejným dílem také na zaměstnance poskytovatele.

Hlavním smyslem standardů je zajistit, aby poskytování služby respektovalo a chránilo práva jak těch, kteří službu přijímají, tedy klientů, tak lidí, kteří ji poskytují – zaměstnanců. Standardy kvality sociálních služeb jsou souborem kritérií, jejichž prostřednictvím je definována úroveň kvality poskytování sociálních služeb v oblasti personálního a provozního zabezpečení sociálních služeb a v oblasti vztahů mezi poskytovatelem a uživateli služeb. V oblasti personální se Standardy zaměřují především na organizační zajištění sociální služby, přijímání a působení zaměstnanců ve službě, ale i na profesní rozvoj zaměstnanců.

Povinností poskytovatele je stanovit a zpracovat pravidla pro hodnocení zaměstnanců, která obsahují zejména osobní profesní cíle zaměstnanců, jejich vývoj a rozvoj včetně potřeb další odborné kvalifikace. Poskytovatel je zároveň povinen písemně zpracovat program dalšího vzdělávání zaměstnanců podle zákonem stanovených požadavků vzdělávání pracovníků v sociálních službách, který by měl vycházet z dokumentu výše popsaného.

Ministerstvo práce a sociálních věcí dlouhodobě poukazuje na významnost Standardu 8 a 9, které se personální oblastí poskytovatele zabývají. Tak jako je poskytovatel povinen pracovat individuálně s klienty sociálních služeb, je mu zároveň stanovena zákonná povinnost individuálně a systematicky pracovat se zaměstnanci. Zohledňovat jejich vzdělávací potřeby, rozvíjet jejich profesní znalosti a dovednosti a v neposlední řadě podle nich sociální službu plánovat.

V rámci vzdělávací nabídky by měl poskytovatel vybírat takové kurzy, které budou směřovat k naplnění individuálních vzdělávacích cílů zaměstnanců. Současně se poskytovateli doporučuje zaměřit se nejen na akreditované vzdělávací kurzy, ale i na takové kurzy a programy, které budou odpovídat stanoveným kritériím (pro jejich výběr), kde bude zaručena jejich kvalita.³³

---

³³ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

4.1 Další vzdělávání sociálních pracovníků

Další vzdělávání sociálních pracovníků se uskutečňuje na základě akreditace vzdělávacích zařízení a vzdělávacích programů udělené ministerstvem na vysokých školách, vyšších odborných školách a ve vzdělávacích zařízeních právnických a fyzických osob.

Další vzdělávání se rozumí výkon odborné činnosti na základě písemné smlouvy mezi zaměstnavatelem a zařízením zajišťující odbornou stáž. Dále se vzděláváním rozumí vzdělávací akce v rozsahu 8 hodin organizovaná zaměstnavatelem, a která je akreditovaným vzdělávacím zařízením.³⁴

Vzhledem k náročnosti práce a zvýšení statusu sociálního pracovníka je zaměstnavatel povinen zabezpečit sociálnímu pracovníkovi další vzdělávání v rozsahu nejméně 24 hodin za kalendářní rok, kterým si obnovuje, upevňuje a doplňuje kvalifikaci. Pokud pracovní poměr sociálního pracovníka u téhož zaměstnavatele netrvá celý kalendářní rok, činí rozsah dalšího vzdělávání jednu dvanáctinu částky za každý kalendářní měsíc trvání pracovního poměru.

V případě nepřítomnosti v práci v rozsahu delší než jeden kalendářní měsíc se rozsah dalšího vzdělávání krátí o jednu dvanáctinu celkové částky rozsahu. Povinnost zabezpečení dalšího vzdělávání se nevztahuje na zaměstnance ve zkušební době. Formy dalšího vzdělávání jsou specializační vzdělávání zajišťované vysokými školami a vyššími odbornými školami navazující na získanou odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka, účast na akreditovaných kurzech, odborné stáže v zařízeních sociálních služeb, účast na školicích akcích a seminářích.

Účast na dalším vzdělávání podle Zákoníku práce § 230, odstavce 3 se považuje za prohlubování kvalifikace podle zvláštního právního předpisu. Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání je potvrzení vydané vzdělávacím zařízením, ve kterém byla zajišťována odborná stáž, nebo zaměstnavatelem jako organizátorem odborné stáže nebo školicí akce.³⁵

---

³⁴ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

4.2 Další vzdělávání pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb

Pracovníci sociálních služeb a instruktoři sociálních služeb, kteří získali dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, způsobilost k výkonu zdravotnického povolání v oboru ošetrovatel, povinnost absolvovat akreditované kvalifikační kurzy neplatí.³⁶

Absolvovat tyto kurzy také nemusí všichni výše uvedení pracovníci, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou v oborech vzdělání Sociální péče – pečovatelská činnost, Sociální činnost – sociální pečovatelsství, sociální vychovatelství, vychovatelství pro ústavy sociální péče.³⁷

Zaměstnavatel je povinen zabezpečit pracovníkům v sociálních službách další vzdělávání v rozsahu nejméně 24 hodin za kalendářní rok, kterým si obnovuje a doplňuje kvalifikaci.

Účast na dalším vzdělávání se považuje za prohlubování kvalifikace podle zvláštního právního předpisu.³⁸

Další vzdělávání se uskutečňuje formami uvedených v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 111, odstavec 3. Povinnost účasti na dalším vzdělávání zaměstnavatel nevyžaduje za celý kalendářní rok, v němž pracovník v sociálních službách absolvoval akreditovaný kvalifikační kurz.

---

³⁶ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ Vyhláška č. 505/2006 Sb., k provedení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

³⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

4.2.1 Kvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách

Obsah a minimální rozsah kurzů je stanoven prováděcím právním předpisem – vyhláška č. 505/2006 Sb., k provedení zákona o sociálních službách. Absolvovat kvalifikační kurz je nutno do 18 měsíců ode dne nástupu do zaměstnání. Pokud tato podmínka není splněna, vykonává zaměstnanec svoji činnost pod dohledem odborně způsobilého pracovníka v sociálních službách.

Zaměstnanec, který ke dni nabytí účinnosti zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, vykonával činnost pracovníka v sociálních službách a vztahuje se na něho povinnost absolvovat minimální rozsah kurzu, který musí pracovník v sociálních službách a instruktor sociálních služeb absolvovat, je stanoven na 150 výukových hodin.

Zvláštní část musí ale činit minimálně 80 výukových hodin. Podle odborného zaměření účastníků kurzu, jejich pracovního zařazení a druhu sociální služby, kterou vykonávají, se stanoví počet výukových hodin jednotlivých tematických okruhů zvláštní části kurzu.³⁹

Kvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách se dle vyhlášky č. 505/2006 Sb. skládá ze dvou částí. V první obecné části jsou obsaženy tematické okruhy týkající se problematiky kvality v sociálních službách, standardů kvality sociálních služeb, základů komunikace a rozvoje komunikačních dovedností, asertivity, metod alternativní komunikace a etiky výkonu činnosti pracovníka v sociálních službách, lidských práv a důstojnosti.

Jsou zde zahrnuty i okruhy týkající se psychologie, psychopatologie a somatologie. Další okruhy obsahují základy ochrany zdraví, základy prevence vzniku závislosti osob na sociální službě, sociální právní minimum a metody sociální práce.

---

³⁹ Vyhláška č. 505/2006 Sb., k provedení zákona o sociálních službách

Zvláštní část kvalifikačního kurzu obsahuje tematické okruhy, které jsou orientovány k základům péče o nemocné, základům hygieny, součástí je i úvod do problematiky psychosociálních aspektů chronických infekčních onemocnění.

Dále zahrnují okruhy aktivizační, vzdělávací a výchovné techniky, základy pedagogiky volného času, prevence týrání a zneužívání osob, základy výuky péče o domácnost, krizovou intervenci, problematiku zdravotního postižení a u osob, kterým je poskytována sociální služba, zvládání jednání osoby, které ohrožuje její zdraví a život nebo zdraví a život jiných fyzických osob, včetně pravidel šetrné sebeobrany.⁴⁰

---

⁴⁰ Vyhláška č. 505/2006 Sb., k provedení zákona o sociálních službách

4.3 Akreditace vzdělávacích zařízení a akreditace vzdělávacích programů

Další vzdělávání se uskutečňuje ve vzdělávacích zařízeních na základě akreditace a vzdělávacích programech udělené ministerstvem. Vzdělávacími zařízeními jsou vysoké školy a vyšší odborné školy, ale i další instituce, které poskytují vzdělání dospělých zaměřené na pracovníky zaměstnané v sociálních službách.

Akreditaci vzdělávacích zařízení a jejich vzdělávacích programů pro oblast sociálních služeb schvaluje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Akreditaci uděluje na základě písemné žádosti. Součástí žádosti je i oprávnění ke vzdělávací činnosti např. podle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon nebo zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Žadatel přiloží přehled o dosavadní činnosti, název, druh a formu vzdělávacího programu, který hodlá uskutečňovat, doklady o materiálním a technickém zabezpečení vzdělávacího programu. Doloží seznam fyzických osob, které se budou podílet na vzdělávání, jejich odbornou způsobilost nebo osvědčení o uznání odborné kvalifikace a předpokládané náklady na jednoho účastníka.

Činnost akreditovaných vzdělávacích zařízení při uskutečňování akreditovaných programů je ze strany ministerstva kontrolována, a pokud je zjištěno, že zařízení nesplňuje podmínky, může být rozhodnuto o jejím odejmutí. Akreditované zařízení může také o odejmutí akreditace požádat samo.⁴¹

Byla-li akreditace udělena a některé podmínky se změní, musí vzdělávací instituce změnu uvést a doložit do 14 dnů na Odbor sociálních služeb ministerstva. Pokud se jedná o zásadní změny, může být instituce vyzvána k předložení nové žádosti o akreditaci.⁴²

---

⁴¹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁴² MPSV ČR. [online]. Dostupné z

http://www.mpsv.cz/files/clanky/10438/Metodika_hodnoceni_zadosti_o_akreditaci.pdf

Všechna akreditovaná vzdělávací zařízení vedou evidenci vydaných osvědčení. Informace o vzdělávacích zařízeních, kterým byla akreditace udělena a dobu, na kterou byla udělena, zveřejňuje Ministerstvo práce a sociálních věcí v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup. Zveřejnění podléhají i zařízení, kterým může být akreditace odejmuta.⁴³

Vzdělávací institut ministerstva práce a sociálních věcí v České republice v roce 2011 dle §117, písm. c), odst. 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, se akreditace vzdělávacího zařízení a vzdělávacího programu uděluje na dobu 4 let.

Vzdělávací zařízení, jejichž platnost akreditace skončí v roce 2011, viz seznam vzdělávacích institucí akreditovaných Ministerstvem práce a sociálních věcí, a které mají v úmyslu i nadále realizovat akreditované vzdělávací programy proto musí podat novou žádost o akreditaci. Žádost o akreditaci je nutné předložit na Ministerstvu práce a sociálních věcí v dostatečném časovém předstihu před koncem platnosti první akreditace.⁴⁴

Rozšíření cílových skupin novela zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů („novela zákona“), přinesla Ministerstvu práce a sociálních věcí pravomoc rozhodovat o akreditaci vzdělávacích programů pro oblast dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách, vzdělávacích programů pro vedoucí pracovníky zaměstnanců, kteří v sociálních službách vykonávají odbornou činnost a programů pro odbornou podporu fyzických osob, které poskytují pomoc příjemci příspěvku na péči. Novela zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.⁴⁵

---

⁴³ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴ MPSV ČR. [online]. Dostupné z

http://www.mpsv.cz/files/clanky/10209/Akreditace_vzdelavacich_instituci.pdf

⁴⁵ MPSV ČR. [online]. Dostupné

http://www.mpsv.cz/files/clanky/7452/Akreditacni_komise_MPSV_informuje.pdf

4.4 Přehled celoživotních vzdělávacích programů

Sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách a instruktoři sociálních služeb se mohou vzdělávat i v rámci celoživotního vzdělávání. O absolvování studia v rámci celoživotního vzdělávání je účastníkům vydáno osvědčení akreditovaným školicím zařízením.

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky realizovalo projekt „Celoživotní vzdělávání pracovníků v sociálních službách“, jehož cílem bylo vytvořit standardizovaný systém celoživotního profesního vzdělávání pracovníků činných v sociálních službách v souladu s požadavky zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.⁴⁶

Oddělení koncepce sociálních služeb vytvořilo interaktivní přehled vzdělávacích programů v rámci celoživotního vzdělávání v sociální oblasti, který je umístěn na internetových stránkách ministerstva práce a sociálních věcí. Cílem je vytvoření informačního systému - databáze co největšího počtu aktivit celoživotního vzdělávání v sociální oblasti.

Tato databáze by měla poskytnout veřejnosti základní a transparentní přehled informací o vzdělavatelích a vzdělávacích programech pro sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách. Součástí tohoto přehledu jsou zejména kontakty na vzdělavatele, názvy a zaměření vzdělávacích programů, základní informace o kvalitě vzdělávacích programů, a to prostřednictvím strukturovaných údajů a prostřednictvím zveřejnění o udělené akreditaci.

Předmětem databáze jsou údaje o vzdělavatelích, lektorech a vzdělávacích programech, které se zaměřují na celoživotní vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách. Naplnění databáze a její aktualizace budou záviset na jednotlivých vzdělávacích institucích.

---

⁴⁶ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Žadatel o umístění v databázi vyplní formulář, který je umístěný na webových stránkách ministerstva práce a sociálních věcí. Formulář obsahuje strukturu základních informací o vzdělavateli (název, adresa, telefonní kontakt, emailová adresa, webová prezentace apod.) a vzdělávacím programu (např. název, obsah, cílová skupina, kategorizace programu, místo konání, délka, akreditace, lektorské zajištění, podmínky, certifikace, cena).

Vyplněný formulář žadatel odešle elektronicky správci informačního systému, který po autorizaci zveřejní zaslané údaje. Za obsah a správnost informací odpovídá žadatel. Informace bude zveřejněna po dohodnutou dobu, nejdéle 1 rok. Po uplynutí období požádá žadatel opětovně o aktualizaci informace (pokud je vzdělávací program - nabídka trvalá).⁴⁷

---

⁴⁷ MPSV ČR. [online]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/1095>

4.5 Financování vzdělávání pracovníků v oblasti sociálních služeb

V současné době jsou dostupné několik akreditovaných vzdělávacích programů - kurzů pro cílovou skupinu sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách i instruktorů sociálních služeb stanovených dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách § 109.

Tímto předkládaným projektem se mimo jiné poskytovatelé sociálních služeb snaží vyjít vstříc relevantní cílové skupině pracovníků v sociální sféře z řad poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb k naplnění výše uvedeného zákona o sociálních službách. Převážná většina poskytovatelů, ale i zadavatelů, sociálních služeb se neustále potýká s nedostatkem finančních prostředků a financování dalšího vzdělávání svých pracovníků na odpovídající úrovni a podle stanoveného rozsahu se pro ně stává nepřekonatelnou bariérou. Právě realizace dalšího vzdělávání pracovníků v sociální sféře z finančních zdrojů Evropského sociálního fondu se jeví jako možným východiskem z této složité situace.⁴⁸

Možnost financování vzdělávání v sociální sféře po vstupu do Evropské Unie, kdy může Česká republika čerpat stejně jako ostatní členské státy finanční prostředky ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti Evropské Unie, které jsou základem evropské strukturální politiky a napomáhají podpoře harmonického, vyváženého a udržitelného rozvoje všech členských zemí. Odkaz finanční podpora z Evropského sociálního fondu v oblasti sociální integrace poskytuje informace o možnostech čerpání finanční podpory z Evropského sociálního fondu v rámci části opatření. Integrace specifických skupiny obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením, zaměřeného na sociální integraci.

---

⁴⁸ Marlin.Eu [online]. Dostupné z <http://marlin.eu/vzdelavanim-k-profesnimu-rozvoji-socialnich-pracovniku-v-olomouckem-jihomoravskem-a-pardubickem-kraji/>

Odbor sociálních služeb ministerstva práce a sociálních věcí je tzv. konečným příjemcem pro Opatření 2.1, část sociálních služeb, Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů. V rámci opatření 2.1 Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením, jehož cílem je vyrovnání příležitostí v přístupu ke vzdělání, zaměstnání a dalšímu společenskému a pracovnímu uplatnění osob ohrožených sociálním vyloučením.

Odbor sociálních služeb vyhláší grantové schéma pro jednotlivé programy podpory, které je zaměřeno na poskytovatele a zadavatele sociálních služeb a také na specifické cílové skupiny. V grantovém schématu se poskytují finanční prostředky jednotlivým úspěšným předkladatelům projektů. Další informace naleznete na oficiálních stránkách Evropského sociálního fondu v České republice.⁴⁹

Vytváří vlastní systémové a národní projekty, které jsou realizovány formou veřejné zakázky podle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách. Odbor sociálních služeb tak těmito systémovými (celorepublikovými) aktivitami zajišťuje např. podporu vzdělávání pracovníků a poskytovatelů sociálních služeb, kvalitu sociálních služeb vedoucích k sociální integraci, místní a typovou dostupnost sociálních služeb, podporu profesního výcviku pracovníků, kteří podporují integraci specifických cílových skupin do společnosti a na trh práce. V souladu se zákonem o veřejných zakázkách je na základě předložených nabídek vybrán jeden dodavatel, který dané činnosti realizuje.

Další možnosti financování sociální oblasti je vícezdrojové. Sociální služby lze financovat z příjmu od uživatelů, z příjmu od zdravotních pojišťoven, z veřejných zdrojů a dalších zdrojů jako např. sponzorské dary, sbírky nebo Evropský sociální fond,⁵⁰ dotační řízení Ministerstva práce a sociálních věcí.⁵¹

---

⁴⁹ Evropský sociální fond v ČR [online]. Dostupné z <http://www.esfcr.cz>

⁵⁰ MPSV ČR. [online]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/842>

⁵¹ MPSV ČR. [online]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11307/Metodikaprrok2012.pdf>

EMPIRICKÁ ČÁST

5.1 Cíl empirické části práce

Hlavním cílem výzkumné části bakalářské práce je analyzovat úroveň požadované kvalifikace vzdělávání sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb, neboť významně roste nezbytnost stálého a permanentního vzdělávání v této sociální oblasti.

V empirické části bakalářské práce je popsán dotazníkový výzkum a hodnocení, které vychází z teoretické části a následně na teoretickou část navazuje. V empirické části jde o seznámení a přiblížení profese sociálního pracovníka, pracovníka v sociálních službách a instruktora sociálních služeb, tentokrát jeho vlastníma očima.

Sociálním službám je v naší společnosti věnována velká pozornost. Vzhledem k narůstajícím a stále novým problémům je třeba, aby byl dostatečný počet kvalifikovaných pracovníků potřebných k řešení různorodých situací a případů, které mohou nastat. V roce 2004 byla Ministerstvem práce a sociálních věcí vypracována analýza týkající se pracovní náplně a počtu pracovníků v sociální oblasti. Z výsledků bylo zjištěno, že celkový počet pracovníků, kteří jsou zaměstnáváni v různých oblastech sociálních služeb, byl přibližně 10.870.

Nalezenou analýzou bylo také zjištěno, že v oblasti sociálních služeb chybí cca 3.000 zaměstnanců. Vzhledem k tomu, že analýza byla prováděna k 31. 12. 2003 a potřeba sociálních pracovníků vzrůstá, mohou být současné údaje jiné. Situaci ovlivňuje i skutečnost, že pro výkon těchto profesí jsou již zákonem předepsané odborné předpoklady. Ministerstvo práce a sociálních věcí prozatím neuveřejnilo aktuálnější informace, které by se týkaly tak podrobné analýzy.⁵²

---

⁵² MPSV ČR. [online]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/>

5.2 Základní metody a techniky práce

- Studium odborné literatury
- Studium legislativní dokumentace

Dotazníkové šetření

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, je prvním právním předpisem upravujícím postavení zaměstnanců v sociálních službách. Jsou v něm upraveny jednotlivé činnosti, které tito zaměstnanci vykonávají a především podmínky jejich odborné způsobilosti a dalšího vzdělávání.

Abych zjistila, jaká je úroveň kvalifikace a znalostí zaměstnanců v sociálních službách a zda jsou v souvislosti s platností tohoto zákona na ně kladeny nové nároky týkající se vzdělávání, provedla jsem dotazníkové šetření, ve kterém jsem se zaměřila na sociální pracovníky, pracovníky v sociálních službách a instruktory sociálních služeb.

5.3 Výzkumný soubor

Objektem svého šetření jsem si zvolila pracovníky sociálního zařízení Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. Pro získání potřebných informací jsem vypracovala dotazník, který obsahoval celkem 20 otázek týkající se pracovní pozice, kvalifikace pracovníků, dalšího vzdělávání a požadavků na vzdělání kladených v souvislosti se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zda zaměstnanci uvažují o dalším vzdělávání mimo zákon č. 108/2006 Sb.

Otázky byly typu uzavřených výběrových položek, kdy respondent volil z předem připravených odpovědí. Jedna otázka byla typu otevřené položky, kdy respondent odpověď vytvářel sám. Závěr dotazníku obsahoval otázky týkající se pohlaví a věku. Dotazníky byly distribuovány prostřednictvím e-mailové pošty, na základě náhodného výběru jsem oslovila zaměstnance sociálních služeb Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. Během osobního kontaktu při jednání s pracovníky Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov, mi pracovníci sdělili, že podléhají ustanovení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, týkající se odborných předpokladů. Proto jsem oslovila ředitelku Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. paní Ing. Lenku Milákovou, zda sociální pracovníci, pracovníci sociálních služeb i instruktoři sociálních služeb vykonávají přímou činnost, jak vymezuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Pro získání potřebných informací jsem rozeslala 80 dotazníků, z nichž jsem získala od oslovených sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních službách zpět celkem 60 vyplněných dotazníků. Z uvedeného počtu byly 3 dotazníky od sociálních pracovníků, 37 dotazníků od pracovníků v sociálních službách a 20 dotazníků od instruktorů v sociálních službách.

Získané informace z Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. zařazuji do zpracovaných tabulek a uvádím v celkovém hodnocení sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb, na něž se odborné předpoklady dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, vztahují.

5.4 Vlastní výzkumné šetření

Dosažené vzdělání

Tabulka 1: Nejvyšší dosažené vzdělání sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb.

Tab. č. 1: Nejvyšší dosažené vzdělání sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb

Vzdělávání zaměstnanců	Sociální pracovníci	Pracovníci v sociálních službách	Instruktoři v sociálních službách
Základní vzdělání	0	2	2
Učební obor	0	16	2
Střední odborné vzdělání	3	19	16
Vyšší odborné vzdělání	0	0	0
Vysokoškolské vzdělání	0	0	0
Celkem	3	37	20

Zdroj: vlastní zpracování

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, vstoupil v platnost v roce 2007 a z výše uvedených údajů je zřejmé, že z celkového počtu 3 sociálních pracovníků, splňujících požadavků odborné způsobilosti, které vyplývají z tohoto zákona, nesplňoval žádný pracovník. U pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb, by z celkového počtu 57 pracujících, dané požadavky splňovalo pouze 53.

Povinností zaměstnanců sociálních služeb je podstoupení akreditovaného specializačního kurzu. Vzhledem k náročnosti jejich práce bylo zavedení tohoto zákona, který upravuje odborné předpoklady pro výkon profese sociálního pracovníka, pracovníka sociálních služeb i instruktora sociálních služeb, nutností. Pokud uvedení pracovníci budou chtít nadále v této oblasti pracovat, budou si někteří muset vzdělání doplnit v souladu s požadavky vymezenými zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Struktura respondentů

U všech vybraných respondentů bylo procento žen vyšší než procento mužů. Největší rozdíl byl u sociálních pracovníků, kde muži tvořili pouze 0 % z celkového počtu, u pracovníků v sociálních službách, kde byli muži zastoupeni v 3 %, a u instruktorů v sociálních službách 3 %.

Tab. č. 2: Pohlaví respondentů

Pohlaví	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Muži	0	0	5	13,5	5	25
Ženy	3	100	32	86,5	15	75
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že v oblasti sociálních služeb pracuje více žen než mužů. Muži dávají přednost jinému ziskovému či neziskovému sektoru.

Rozdělení respondentů dle věku

V závěrné části dotazníku uváděli respondenti osobní údaje, podle kterých lze určit věkovou skupinu a pohlaví. Veškeré číselné údaje v jednotlivých tabulkách jsou uváděny v procentech. Respondenti byli rozdělení podle věku do pěti kategorií. Do kategorií věku od 21 do 60 let.

Tab. č. 3: Rozdělení respondentů dle věku (ženy, muži)

Věk	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
21 – 30 let	0	0	5	13,5	2	10
31 – 41 let	1	33,3	10	27	10	50
41 – 50 let	2	66,7	18	48,7	8	40
51 – 60 let	0	0	4	10,8	0	0
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že v oblasti sociálních služeb 50 % zaměstnanců tvořili lidé ve věku 41 – 50 let, následovala kategorie 31 – 40 let zastoupena 30 % a nejméně byla zastoupena skupina pracovníků ve věku 21 – 30 let a skupina 51 – 60 let obě skupiny zastoupeny 10 %.

Nejvyšší dosažené vzdělání

Předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka, je dosažení vzdělání vyšší odborné nebo vysokoškolské, zabývající se sociální oblastí. Pracovníci v sociálních službách a instruktoři sociálních službách, kteří splňují středoškolské vzdělání, ukončení učebního oboru a absolvování akreditovaného vzdělávacího kurzu pro vykonávání práce v sociální oblasti.

Tab. č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání

Dosažené vzdělání	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Základní vzdělání	0	0	2	5,4	2	10
Učební obor	0	0	10	27	5	25
Střední odborné vzdělání	2	66,7	25	67,6	13	65
Vyšší odborné vzdělání	1	33,3	0	0	0	0
Vysokoškolské vzdělání	0	0	0	0	0	0
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že z vybraných respondentů, u kterých bylo provedeno dotazníkové šetření, požadavek odborné způsobilosti k výkonu povolání splňovalo 66,7 % sociálních pracovníků, 67,6 % pracovníků v sociálních službách a 65 % instruktorů sociálních služeb. Nedostačující vzdělání mělo celkem 0 % sociálních pracovníků, 5,4 % pracovníků v sociálních službách a 10 % instruktorů v sociálních službách této organizace. Pracovníci s nedostatečnou kvalifikací absolvovali pouze základní vzdělání, učební obor nebo střední odborné vzdělání.

Délka praxe v sociálních službách

Pro výkon práce sociálního pracovníka, pracovníka v sociálních službách a instruktora sociálních služeb mají velký význam znalosti získané praxí a praktické dovednosti.

V dotazníkovém šetření byla rozdělena délka praxe v Domovech sociálních služeb Kadaň a Mašťov na etapy po pěti letech. Cílem bylo zjistit, zda v uvedených třech sociálních službách působí pracovníci, kteří se věnují sociální práci delší dobu nebo v této oblasti začínají.

Tab. č. 5: Délka praxe v sociálních službách

Délka praxe v sociální oblasti	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Do 5 let	0	0	10	27	5	25
6 – 10 let	2	66,7	10	27	10	50
11 – 15 let	0	0	12	32,4	5	25
16 – 20 let	1	33,3	2	5,4	0	0
21 a více	0	0	3	8,2	0	0
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že v oblasti sociálních služeb, pracují zaměstnanci s dlouholetou zkušeností a praxí. Sociální pracovníci v období 6 – 10 let 66,7 %, pracovníci v sociálních službách v období 11 – 15 let 32,4 % a instruktoři sociálních služeb v období 6 – 10 let 50 %.

Požadavek na doplnění vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb.,

Podle provedeného průzkumu u všech respondentů dotazníkového šetření více než polovina dotázaných splňuje požadované vzdělání. Další otázka v dotazníku byla zaměřena na zjištění, zda od zaměstnanců pracujících v sociálních službách požaduje zaměstnavatel doplnění či rozšíření vzdělání. Na základě šetření vyplynulo, že zaměstnavatel vyžaduje splnění povinného vzdělávacího kurzu - 24 hodin za kalendářní rok.

Tab. č. 6: Požadavek na doplnění vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb.

Požadavek na vzdělání	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Ano	0	0	0	0	0	0
Ne	3	100	37	100	20	100
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že požadavek na doplnění vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb., musí doplnit 0 % zaměstnanců, neboť bez splnění podmínek daných zákonem, by nemohli vykonávat svou pracovní činnost.

Pracovníci, u kterých není vyžadováno doplnění odborných předpokladů

Nižší požadavky jsou kladeny na sociální pracovníky, pracovníky v sociálních službách či instruktory sociálních služeb s délkou praxe kolem 20 let, s předpokladem, že dosáhli věku 50 let. V tomto případě, i když by neměli požadovanou kvalifikaci a k 1. 1. 2007 vykonávali profesi v sociálních službách, by se u nich odborné předpoklady dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, považovaly za splněné a nebylo by vyžadováno další studium.

Tab. č. 7: Pracovníci, u kterých není vyžadováno doplnění odborných předpokladů

Odborné předpoklady	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Splněné odborné předpoklady	3	100	27	73	15	75
Nesplněné odborné předpoklady	0	0	10	27	5	25
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že z celkového počtu sociálních pracovníků pracujících v dotazovaných sociálních službách splňuje odborné předpoklady 100 %. U pracovníků v Domovech sociálních služeb Kadaň a Mašťov splňuje odborné předpoklady 73 % a instruktorů sociálních služeb, splňuje odborné předpoklady 75 %.

Druhy požadovaného vzdělání

U pracovníků, kteří nesplňují odborné předpoklady pro výkon svého povolání, vyžaduje zaměstnavatel Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov doplnění vzdělání. Pracovníci mohou volit z možností studovat vyšší odbornou nebo vysokou školu, jejichž studijní programy a obory jsou zaměřené na práci v sociální oblasti. V případě dosaženého vysokoškolského vzdělání v jiné než sociální oblasti postačuje absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů.

Tab. č. 8: Požadované vzdělání

Požadované vzdělání	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Akreditované kurzy	2	33,3	37	100	20	100
Vyšší odborná škola	1	66,7	0	0	0	0
Vysoká škola	0	0	0	0	0	0
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že u sociálních pracovníků je nejvíce požadováno absolvovat vyšší odbornou školu nebo vysokou školu, dle vlastního uvážení. Akreditované kurzy jsou požadovány u všech profesí v sociálních službách. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, přímo neurčuje, jaký druh školy je nutný pro jednotlivé činnosti, proto konečné rozhodnutí o volbě studia záleží přímo na zaměstnanci.

Lhůta pro doplnění vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb.

Zaměstnanci Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov mají na doplnění vzdělání stanovenou lhůtu 18 měsíců dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Ve většině případů se však jedná o absolvování akreditovaných kurzů, které musí podstoupit všichni pracovníci. V některých případech pracovníkům nebyla stanovena lhůta, do které si mají vzdělání doplnit, i když tento požadavek se na ně vztahuje. Doba, do kdy si pracovníci jsou povinni své vzdělání doplnit, závisí především na úrovni jejich předchozího vzdělání.

Tab. č. 9: Lhůta pro doplnění vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb.

Lhůta pro doplnění vzdělání	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Do 18 měsíců	3	100	32	86,5	20	100
Do 3 let	0	0	0	0	0	0
Do 5 let	0	0	0	0	0	0
Do 7 let	0	0	0	0	0	0
Neurčeno	0	0	5	13,5	0	0
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že požadavky zaměstnavatelů se řídí ustanovením příslušného zákona 106/2008 Sb., o sociálních službách.

Současné studium

Zaměstnanci sociálních služeb v Domovech sociálních služeb Kadaň a Mašťov mají na další studium, kterým by si doplnili nedostatečné odborné předpoklady stanovenou určitou lhůtu. Další část dotazníku směřovala ke zjištění, zda již někteří studium zahájili nebo zatím tuto povinnost odkládají na pozdější dobu.

Tab. č. 10: Studium v současné době

Požadavek na vzdělání	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Ano	1	33,3	0	0	0	0
Ne	2	66,7	37	100	20	100
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že z celkového počtu 60 dotazovaných osob, na něž se vztahuje ustanovení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ohledně odborných předpokladů, v současné době studuje 1 pracovník, což činí 1 %.

Typy současného studia.

Zaměstnavatelé Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov, vyžadují od svých zaměstnanců povinnou účast na dalším vzdělávání. Dle sdělení těchto zaměstnanců další vzdělávání probíhá v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Výběr kurzů a seminářů se vztahuje k vykonávané práci.

Tab. č. 11: Typ současného studia

Typ současného studia	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Vyšší odborná škola	1	33,3	0	0	0	0
Vysoká škola	0	0	0	0	0	0
Akreditovaný vzdělávací kurz	2	66,7	37	100	20	100
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že z celkového počtu oslovených respondentů je účast na dalším vzdělávání vyžadována povinně dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Povinnost dalšího vzdělávání.

Zaměstnavatelé Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov o. p., vyžadují od sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních službách povinnou účast na dalším vzdělávání. Výběr kurzů a seminářů se vztahuje k vykonávané práci. Na otázku, zda jsou zaměstnancům sociálních služeb, ze strany zaměstnavatele nabízeny vzdělávací kurzy a semináře k rozšíření a prohloubení kvalifikace, všichni respondenti odpověděli jednoznačně ano. Odpovědi, zda je jejich účast pro ně povinná nebo dobrovolná byly také jednoznačné.

Tab. č. 12: Povinnost dalšího vzdělávání

Účast	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Povinná účast	3	100	37	100	20	100
Dobrovolná účast	0	0	0	0	0	0
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že zaměstnavatelé Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov vyžadují od sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních službách povinnou účast na dalším vzdělávání dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. Z celkového počtu oslovených respondentů je povinně vyžadována účast na dalším vzdělávání 100 %.

Účast ve vzdělávacích kurzech nebo seminářích

Další otázka byla typu otevřené položky, kterou respondenti byli požádáni o informace, jakých vzdělávacích kurzů a seminářů se zúčastnili v roce 2010. Protože se jednalo o položku, ve které respondenti doplňovali údaje sami, odpovědi byly značně různorodé.

- Manipulace s imobilním klientem
- Individuální plánování
- Odborná stáž
- Seznámení se Standardem kvality č. 2
- Etika pracovníka sociálních služeb
- Vzdělávací kurzy potřebné pro profesní výkon pracovníka sociálních služeb
- Základy první pomoci při výkonu sociálního pracovníka
- Základní informace o komunikaci v týmu aj.

Zaměstnanci sociálních služeb se povinně zúčastnili všech vzdělávacích kurzů nebo seminářů podporované Domovy sociálních služeb Kadaň a Mašťov. Sociální pracovníci absolvovali převážně 24 hodinové kurzy, které podléhají zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, semináře zaměřené na oblast sociálních služeb, především oblast týkající se problematiky zákonů a oblast práce se seniory a zdravotně postiženými osobami. Pracovníci v sociálních službách a instruktoři sociálních služeb absolvovali 150 hodin kurzu, zaměřené na oblast práce s klientem.

Tab. č. 13: Počet absolvovaných vzdělávacích kurzů nebo seminářů v roce 2010

Počet absolvovaných kurzů	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Do 1 roka	3	100	37	100	20	100
2 – 5 let	0	0	0	0	0	0
5 -10 let	0	0	0	0	0	0
10 a více	0	0	0	0	0	0
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Získané informace ukazují, že všichni zaměstnanci sociálních služeb povinnost dalšího vzdělávání průběžně plní. Výběr kurzů se vztahuje k vykonávané práci. Na otázku, zda mají respondenti přehled o dalších možnostech vzdělávání, všichni odpověděli jednoznačně ano.

Budoucí studium

Někteří zaměstnanci Domovů sociálních služeb Kadaň a Mašťov nemají splněny zákonem předepsané odborné předpoklady a ani v budoucnu zatím nezamýšlí studovat.

Tab. č. 14: Budoucí studium

Budoucí studium	Sociální pracovníci		Pracovníci v sociálních službách		Instruktoři v sociálních službách	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Ano	1	33,3	0	0	0	0
Ne	2	66,7	37	100	20	100
Celkem	3	100	37	100	20	100

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že z celkového počtu 60 respondentů v současné době studuje pouze 1. Ostatním 59 respondentům byla položena otázka, zda uvažují o budoucím studiu. Odpověď byla záporná. Na otázku o jaký typ školy by se jednalo v případě dalšího studia, všech 60 respondentů volilo vyšší odbornou školu. Na otázku, zda uvažují o změně pracovního místa z důvodu nedostatečné kvalifikace, odpověď zněla záporně.

5.5 Výsledky výzkumu

Cílem mé empirické části práce bylo analyzovat podmínky pro zaměstnání sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktory sociálních služeb. Zjistit jejich úroveň současného i celoživotního vzdělávání.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, vstoupil v platnost v roce 2007 a z výše uvedených údajů je zřejmé, že z celkového počtu 3 sociálních pracovníků, splňujících požadavky odborné způsobilosti a absolvování akreditovaného speciálního kurzu, které vyplývají z tohoto zákona, splňovali všichni 3 sociální pracovníci.

U pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb, by z celkového počtu 57 pracujících, splňovalo pouze 53. Vzhledem k náročnosti jejich práce bylo zavedení tohoto zákona, který upravuje odborné předpoklady pro výkon profese sociálního pracovníka, pracovníka v sociálních službách a instruktora sociálních služeb, nutností.

Pokud uvedení pracovníci budou chtít nadále v této sociální oblasti pracovat, je třeba, aby si pracovníci doplnili vzdělání, dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (viz kapitola 4).

ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

Závěrem lze říci, že mezi lidské zdroje ovlivňující úspěch a kvalitu sociálních služeb patří především kvalita odborných znalostí, dovedností a vlastností kvalifikovaného personálu a také interpersonální vztahy mezi pracovníky. Kvalita poskytované služby závisí také na vedení pracovníků, počtu personálu a jeho motivaci k poskytování individuálně zaměřené podpory a péče o uživatele sociálních služeb. Kvalitní a přínosné vzdělávání pracovníků předpokládá velmi úzkou spolupráci vedení a pracovníka především při sestavování plánu vzdělávání a spolupráce při plánování osobního rozvoje pracovníka. Spolupráce vedení a pracovníka je velmi důležitá pro vnitřní motivaci pracovníka k celoživotnímu vzdělávání. Řešení různých sociálních událostí je nedílnou součástí každé společnosti.

Ve své bakalářské práci se věnuji sociální oblasti v České republice a především vzdělanosti sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách a instruktorů sociálních služeb, poskytující sociální služby v Domovech sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o. Vznik stále nových a nových situací vytváří pro jednotlivce a někdy i celé skupiny řadu problémů, se kterými si někteří sami nedokáží poradit. Významnou roli zde pak představují lidé, kteří se jiným snaží nějakým způsobem pomoci. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který vešel v platnost 1. 1. 2007, mimo jiné upravuje předpoklady pro výkon povolání pracovníků v sociální oblasti.

Dle zákona je odborně způsobilý pro výkon sociálního pracovníka ten, kdo má vyšší nebo vysokoškolské vzdělání zaměřené na sociální oblast. Pracovník sociálních služeb i instruktor sociálních služeb musí také splňovat předpoklady pro výkon povolání, které upravuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Jelikož tyto požadavky nebyly před rokem 2007 dány zákonem, pracovali na této pozici z velké většiny lidé pouze se středoškolským vzděláním nebo s ukončeným učebním oborem.

Pro zjištění současného stavu bylo provedeno dotazníkové šetření zaměřené na vzdělanost pracovníků působících v sociálních službách v Domovech sociálních služeb Kadaň a Mašťov p. o.

Z výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že v sociální oblasti jsou zaměstnány především ženy. S rozvojem poskytování sociálních služeb v České republice se zapojení mužů pomalu zvyšuje. Při nástupu do zaměstnání měla většina respondentů pouze středoškolské vzdělání nebo ukončený učební obor. Někteří si během zaměstnání vzdělání sami doplnili. Získané výsledky dokládají, že mnozí sociální pracovníci již začali dále studovat, jiní to stále ještě odkládají na pozdější dobu.

Možností volby dalšího studia je mnoho, protože vyšší odborné a vysoké školy nabízejí dostatečné množství studijních programů, kurzů zaměřených na tuto problematiku. Vzhledem k tomu, že vyskytující se problémy nejsou stejné a neopakují se, ale nabývají nových rozměrů, nelze k nim zaujímat stále stejný přístup.

Sociální pracovník, pracovník v sociálních službách ale i instruktor sociálních služeb, by měl umět vhodně a včas reagovat na danou situaci. Proto nelze vycházet z již jednou získaných znalostí předchozím studiem, ale je třeba vědomosti stále doplňovat. K tomu účelu slouží velká nabídka různých vzdělávacích kurzů, seminářů, možnost absolvování stáží v zařízeních sociálních služeb. Vzhledem k tomu, že vzdělávání pracovníků patří k nejvýznamnějším aktivitám rozvoje lidských zdrojů, je velmi důležité, aby vedení organizací věnovalo náležitou pozornost kvalitní a řízené motivaci pracovníků k celoživotnímu vzdělávání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

MONOGRAFIE

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody a řízení práce*. 1. vyd. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

KLUGEROVÁ, Jarmila, PRAZOVÁ, Irena, VACÍNOVÁ, Tereza.
Jak vypracovat bakalářskou, diplomovou, rigorózní a disertační práci.
Praha : 2009. ISBN 978-80-86723-72-3.

ZÁKONY A VYHLÁŠKY

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 561/2004., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 505/2006 Sb., k provedení zákona o sociálních službách

INTERNETOVÉ ZDROJE

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. cit. 2011-10-10
Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/9>;

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. cit. 2011-10-10
Dostupné z [http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/
Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf](http://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf);

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. cit. 2011-10-15
Dostupné z [http://www.mpsv.cz/files/clanky/10438/
Methodika_hodnoceni_zadosti_o_akreditaci.pdf](http://www.mpsv.cz/files/clanky/10438/Methodika_hodnoceni_zadosti_o_akreditaci.pdf);

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. cit. 2011-10-16
Dostupné z [http://www.mpsv.cz/files/clanky/10209/
Akreditace_vzdelavacich_instituci.pdf](http://www.mpsv.cz/files/clanky/10209/Akreditace_vzdelavacich_instituci.pdf);

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. cit. 2011-10-16
Dostupné z [http://www.mpsv.cz/files/clanky/7452/
Akreditacni_komise_MPSV_informuje.pdf](http://www.mpsv.cz/files/clanky/7452/Akreditacni_komise_MPSV_informuje.pdf);

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. cit. 2011-10-16
Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/1095>;

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. cit. 2011-10-20
Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/842>;

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [online]. cit. 2011-10-20
Dostupné z <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11307/Methodikaprorok2012.pdf>;

Domovy sociálních služeb Kadaň a Maštov [online]. cit. 2011-09-22
Dostupné z <http://www.dsskm.cz/o-nas/>;

Domovy sociálních služeb Kadaň a Maštov [online]. cit. 2011-09-22
Dostupné z <http://www.dsskm.cz/o-nas/>;

Domovy sociálních služeb Kadaň a Maštov [online]. cit. 2011-09-22
Dostupné z <http://www.dsskm.cz/sluzby/>;

Domovy sociálních služeb Kadaň a Maštov [online]. cit. 2011-09-20
Dostupné z <http://www.dsskm.cz/sluzby/dpozp-kadan/>;

Domovy sociálních služeb Kadaň a Maštov [online]. cit. 2011-09-20
Dostupné z <http://www.dsskm.cz/sluzby/domov-pro-seniory/>;

Evropský sociální fond v ČR [online]. cit. 2011- 10- 18 Dostupné
z <http://www.esfcr.cz>;

Marlin / Kurzy.marlin.eu [online]. cit. 2011-10- 18 Dostupné z
[http://marlin.eu/vzdelavanim-k-profesnimu-rozvoji-socialnich-pracovniku-v-
olomouckem-jihomoravskem-a-pardubickem-kraji/](http://marlin.eu/vzdelavanim-k-profesnimu-rozvoji-socialnich-pracovniku-v-olomouckem-jihomoravskem-a-pardubickem-kraji/)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Obory vzdělání, při jejichž absolvování se nevyžaduje absolvování kvalifikačního kurzu pro pracovníky v sociálních službách.....	I
Příloha B – Přehled vybraných vzdělávacích programů v rámci celoživotního vzdělávání v sociální oblasti.....	II
Příloha C – Dotazník	III

PŘÍLOHA A

Obory vzdělání, při jejichž absolvování se nevyžaduje absolvování kvalifikačního kurzu pro pracovníky v sociálních službách

Název oboru vzdělání	Kód oboru vzdělání
Sociální péče – pečovatelská činnost	75-41-M/003
Sociální péče – sociální činnost pro etnické skupiny	75-41-M/005
Sociální činnost – sociální pečovatelství	75-41-M/008
Sociální činnost – sociální vychovatelství	75-41-M/009
Sociální činnost v prostředí etnických minorit	75-41-M/010
Výchovná a humanitární činnost – sociálně výchovná činnost	75-41-M/012
Vychovatelství	75-31-M/002
Vychovatelství pro ústavy sociální péče	75-31-L/501
Předškolní a mimoškolní pedagogika	75-31-M/005
Rodinná škola – sociální služby	78-41-M/003
Charitativní služby	69-55-J/001
Práce ve zdravotnických a sociálních zařízeních – pečovatelská práce	69-55-E/005
Sociální činnost v prostředí etnických minorit	74-41-J/002

Zdroj: Vyhláška č. 505/2006 Sb., k provedení zákona o sociálních službách

PŘÍLOHA B

Přehled vybraných vzdělávacích programů v rámci celoživotního vzdělávání v sociální oblasti

Vzdělávací program	Vzdělavatel
Efektivní rozhovor	GI systém s.r.o.
Individuální plánování: základní metody a techniky	Adpontes, s.r.o
Práce s rizikem v sociálních službách	Adpontes, s.r.o
Pracovník sociální péče – pečovatel	bfz o.p.s.
Pracovník sociální péče – přímá obslužná péče	bfz o.p.s.
Pracovník v sociálních službách	bfz o.p.s.
Práva a povinnosti uživatelů sociálních služeb	Adpontes, s.r.o
Principy efektivní komunikace s rodinou	GI system s.r.o.
Základy laické první pomoci v sociálních službách	Další vzdělávání dospělých Ústí n. L.
Zdravotník zotavovacích akcí	Vyšší odborná škola a Střední zdravotnická škola MILLS, s.r.o.
Teoretický úvod do problematiky - Alternativní způsoby komunikace s klienty s různými typy postižení	Care of you,s.r.o.
Sexualita a osvěta lidí s mentálním postižením	Aliaves & Co., a. s.
Principy efektivní komunikace	GI system s.r.o.
Komplexní krizová intervence	Remedium Praha

Zdroj: MPSV ČR. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/>

PŘÍLOHA C

Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění anonymního dotazníku, který sleduje požadavky na vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách. Na toto téma zpracovávám bakalářskou práci, jejímž cílem je zjistit, jak vysokou odbornou kvalifikací a úroveň znalostí mají pracovníci působící v sociálních službách a jaké další nároky jsou na ně kladeny v souvislosti se zavedením nového zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Prosím o zaznamenání jednotlivých odpovědí do dotazníku. Předem děkuji za pomoc a spolupráci Jana Červená

1. V jaké sociální službě pracujete?

- sociální pracovník
- pracovník v sociálních službách
- instruktor sociálních služeb

2. Nejvyšší dosažené vzdělání.

- základní
- střední odborné vzdělání
- vyšší odborné vzdělání
- vysokoškolské vzdělání

3. Jak dlouho pracujete v sociálních službách?

- do 5 let
- 6 – 10 let
- 11 – 15 let
- 16 – 20 let
- 21 a více

4. Požaduje zaměstnavatel, doplnění vašeho vzdělání v souladu se zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách?

- ano
- ne

5. V případě, že ano, jedná se o:

- vyšší odbornou školu
- vysokou školu
- akreditované vzdělávací kurzy

6. Do kolika let žádá zaměstnavatel doplnění požadovaného vzdělání?

- do 18 měsíců
- do 3 let
- do 5 let
- do 7 let
- neurčeno

7. Studujete v současné době?

- ano
- ne

8. V případě, že studujete, o jakou školu se jedná?

- střední odbornou školu
- vyšší odbornou školu
- vysokou školu
- akreditovaný vzdělávací kurz
- jiné

9. Domníváte se, že má vzdělávání přínos pro Vaše povolání?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

10. Nabídl Vám zaměstnavatel vzdělávací kurzy, semináře k rozšíření a doplnění kvalifikace?

- ano
- ne

11. Požaduje zaměstnavatel, abyste se účastnili vzdělávacích kurzů, seminářů nebo je účast dobrovolná?

- povinná
- dobrovolná

12. Jakého vzdělávacího kurzu nebo semináře jste se zúčastnil(a) v roce 2011 a v jakém denním rozsahu? Uveďte pokud možno všechny.

-----

13. Kolika vzdělávacích kurzů nebo seminářů jste se zúčastnil(a) v roce 2010?

- do 1 roka
- 2 – 4
- 5 - 9
- 10 a více

14. Máte přehled, jaké další možnosti vzdělávání jsou vám k dispozici?

- ano
- ne

15. Uvažujete v současné době o budoucím studiu?

- ano
- ne

16. V případě, že ano, uvažujete o studiu na:

- střední škole
- vyšší odborné škole
- vysoké škole

17. Považujete celoživotní vzdělávání pracovníků v sociálních službách za přínosné?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

18. Uvažujete o změně pracovního místa z důvodu nedostatečné kvalifikace?

- ano
- ne

19. Pohlaví:

- muž
- žen

20. Věková skupina:

- do 20 let
- 21 – 30 let
- 31 – 40 let
- 41 – 50 let
- 51 – 60 let
- 61 let a více

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora:	Jana Červená
Obor:	Vzdělávání dospělých
Forma studia:	Kombinovaná
Název práce:	Vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách
Rok:	2012
Počet stran textu bez příloh:	68
Celkový počet stran příloh:	6
Počet titulů literatury a pramenů:	2
Počet internetových zdrojů:	15
Vedoucí práce:	PhDr. Iva Borská CSc.